

'een kaakslag waardoor in zijn mond het kunstgebit in tweeën ging . . . De gehele stad spreekt er schande over', rapporteerde de NSB-kringleider van Maastricht aan de heerbanleider van de WA.¹ In Den Haag waar de WA in die tijd herhaaldelijk relletjes provoceerde in bioscopen, beklaagde een weerman van vendel II er zich in mei over dat de commandant van vendel III een vrouw die zich afgewend had toen de WA passeerde, dwars over de straat gesmeten had waar ze 'enige minuten' was blijven liggen; 'dat wij ons nu al gaan verlagen tot mishandeling tegenover vrouwen, nee, dat wil er bij mij niet in als Nationaal-Socialist.'² In Scheveningen werd enkele weken later een meisje dat op een terras zat en dat, toen de WA-kapel voorbijtrok, de vingers in de oren gestoken had, eerst door een NSB'er gestompt, vervolgens snelde een WA-patrouille op haar af; een WA-man trok de stoel onder haar uit, een ander sloeg haar haar consumptie uit handen, een WA-hopman verbrijzelde het glas waar zij uit dronk. Het meisje, aldus een NSB'er, ooggetuige, 'bleef onder dit alles zeer kalm . . . Het enige wat zij meerdere malen heeft gezegd, is: 'U bent wèl beschaafd!' 'Gehaat zijn wij al genoeg', voegde de NSB'er aan zijn rapport toe, 'laten we ons in Godsnaam niet ook nog belachelijk maken.'³ Alleen al uit het Limburgse Tegelen werden eind mei vier recente gevallen van door WA-mannen bedreven mishandelingen aan de leiding van de Nederlandse Unie bericht en dat was 'slechts een greep uit verschillende gevallen. Mannen noch vrouwen werden door de kerels ontzien, terwijl de politie (ingevolge haar instructies) machteloos de terroriserende benden haar gang moest laten gaan.'⁴

Fel was allerwege de verontwaardiging. Tegenacties bleven niet uit. Medio mei werd in de stad Groningen een groep van tien SA-leden der NSNAP achtervolgd door een grote volksmenigte waaruit 'Zoeken jullie Hess?' 'Oranje boven!' en 'Ozo' geroepen werd. Toen de WA medio juni op een zondag door Meppel marcheerde, 'hadden de meeste bewoners als welkom de vuilnisemmer aan de straat gezet.'⁵ De drie WA-mannen die in oud-Scheveningen woonden, konden zich al in maart, aldus één hunner, 'niet op straat begeven zonder uitgejouwd te worden . . . De politie kijkt rustig toe hoe een en ander zich voltrekt.'⁶ Begin juli kwam het bij het boven al gememoreerde optreden van de WA-kapel in Scheveningen tot vechtpartijen waarbij ook het paviljoen van de 'Witte Sociëteit' door de

¹ Bijlage bij de brief, 26 maart 1941 (NSB, 708). ² Brief, z.d. (eind mei 1941) van J. J. H. R. aan J. E. Feenstra (a.v., 709). ³ Rapport z.d. (begin juli 1941) van B. C. aan J. E. Feenstra (a.v., 718). ⁴ Verslag, 24 mei 1941, door H. Janssen (Nederl. Unie, 3 a). ⁵ J. Poortman: *De jaren 1940-1945* (1968), p. 47. ⁶ Rapport, 1 maart 1941, van E. de B. aan J. E. Feenstra (NSB, 709).